1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 14. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го СІЧНЯ 1963 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 23, 1963 No. 14. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ ВВАЖАЄ ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ ЗА ПЕРЕДУМОВУ ДОБРОБУТУ

ПОДАТКИ ВІД ОСОБИСТИХ ПРИБУТКІВ МАЛИ Б БУТИ ЗМЕНШЕНІ З ДНЕМ 1-го ЛИПНЯ; ДРІБНИМ БИЗНЕСМЕНАМ ВІД 1-го СІЧНЯ 1963

Вашингтон. — Президент Кеннеді 21-го січня переслав Конґресові річний економічний звіт, в якому передбачає, що в 1963/64-ому році продовжуватиметься той поміркований економічний ріст, який відбувався в минулому році. Але той ріст не матиме впливу на зменшення числа безробітних, яке тепер становить 5.6% всіх робітних сил країни, ані не вирівняє тієї відстані в сумі $30 до $40 більйонів, на яку відстає крайова продукція ЗДА. Тому Президент в своєму економічному звіті багато місця присвятив справі зменшення прибуткових податків і реформи податкової системи, бо здійснення цих податкових плянів, на думку уряду, допоможе зменшити число безробітних та збільшити крайову продукцію в 1963-му році на — $578 більйонів, в минулому році вона становила $554 більйони. Президент проєктував зменшити прибуткові податки на $13.5 більйона впродовж найближчих трьох років, в тому $11 більйонів особистих прибуткових податків, сподіваючися, що реформа податкової системи збільшить прибутки із податків на $3.5 більйона. Президент переслав Конґресові одночасно і звіт своїх економічних дорадників Волтера В. Геллера і Гарднера Аклі, які твердять, що зменшені податки спричинять вправді дефіцит у федеральному бюджеті, можливо аж до 1967-го року, але вони зменшать число безробітних і збільшать крайову продукцію та спричинять на довшу мету надвишки в бюджетах. Дефіцит в 1964-му році запроєктований на $11.8 більйона. Президент заявляє, що не можна зменшувати федеральних видатків, як дехто пропонує, бо це загрозило б безпеці ЗДА, зменшило б попит на товари і зредукувало б число затруднених, внаслідок чого зменшилися б прибутки федеральної скарбниці і державний бюджет був би таки дефіцитовий. Президент почав свій свій звіт заявою, що заробітні платні, прибутки, продукція і консумпція дійшли до рекордових висот в 1962-му році. Відсоток безробітних під час дворічної президентури зменшився з 6.7 до 5.6; Крайова продукція збільшилася з $501 більйона до 562 більйона; число нефармерських цивільних робітників зросло на 2 мільйони; прибутки корпорацій дійшли до рекордового $51 біл.; особисті прибутки зросли на $46 біль. і становлять $450 більйонів. Але темп росту є замалий в порівнянні з европейськими країнами. Президент заявив, що він проєктує зменшити прибуткові податки не із страху перед економічною знижкою, тільки тому, що вже 5 років є надмірне число безробітних і замалі прибутки та крайова продукція, бо економіка не розвивається так, як могла б і повинна б розвиватися. І тому Президент пропонує зменшити податки. І так податки від корпорацій, які тепер становлять 52%, мали б бути зменшені до 47% від 1-го січня 1964-го року. Податки малих бизнесменів мали б зменшити із 30% до 22-ох вже з першим січня 1963-го року (діяння закону взад). Особисті прибуткові податки мали б бути зменшені від 1-го липня цього року. Президент просить знов про повновласті зменшувати податки на випадак рецесії, але Конґрес мав би право вета в цій справі. Кеннеді просить Конґрес ухвалити фонди на масовий транспорт в міських районах, поліпшити закон про тривку допомогу безробітним та поширити закон про мінімальну заробітну платню у висоті $1.25 на дальші категорії робітників. Покищо члени Конґресу не зареаґували в більшому числі на економічний звіт Президента. Але ті голоси, які вже появилися, висловлюють сумніви, чи вдасться в цьому році ухвалити закон про зменшення податків і реформу податкової системи. Так сказав конґресмен-демократ Джан Стенніс із Міссіссіпі. Але деякі конґресмени кажуть, що пропозиція про негайне зменшення податків дрібним бизнесменам може причинитися до того, що Конґрес скорше почне наради над податковим законопроєктом. Провідник демократів в Сенаті сенатор Майк Менсфілд із Монтани заявив на радіовій програмі, що важко буде в цьому році ухвалити податкову програму уряду. Провідник республіканців в Сенаті сенатор Еверет Діркcен з Іллиной не вірить в те, щоб Конґрес прийняв податковий законопроєкт Президента. Зате сенатор - демократ Гюберт Гомфрі із Міннесоти вірить, що Конґрес схвалить закон про зменшення податків ще в цьому році.

На думку сен. Мортона, Рокефеллер — найповажніший республіканський кандидат

Вашингтон. — Голова Крайового Республіканського Комітету в роках 1959-1961 і теперішній голова Республіканської Сенатської Виборчої Комісії 55-річний сенатор із Кентоки Трустон Б. Мортон заявив в інтерв'ю з кількома часописами, що тепер губернатор Ню Йорку Нелсон А. Рокефеллер є найповажнішим і єдиним республіканським кандидатом на президента в 1964-му році. Мортон гадає, що переможений в 1960 і 1962-му роках колишній віцепрезидент Ричард М. Ніксон покищо не займається активною політикою і в 1964-му році напевно не буде кандидувати на президента. Сенатор Беррі Голдвотер з Арізони не зможе здобути номінації на президента в 1964-му, бо він голосить консервативну філософію, яка зовсім не має виглядів на те, щоб допомогла здобути президентуру. Залишаються ще два нововибрані республіканські губернатори Джордж Ромні з Мишиґену і Вілліям Скрентон із Пенсилвенії, але вони ще не дали себе пізнати виборцям, які вони є адміністраторами своїх стейтів. Мортон заявив, що він тішиться успіхами республіканців в південних стейтах, але не дораджує губернаторові Рокефеллерові занадто турбуватися південними стейтами. На думку сен. Мортона Республіканська партія повинна мати окремий провід поза проводом, що є в Конґресі. До цього проводу мали б належати молодші члени партії, губернатори і члени Конґресу.

Суд звільнив генерала Вокера від вини і кари

Оксфорд, Місс. — 21-го січня суд присяжних звільнив генерала Едвіна А. Вокера та 6-ох інших оскаржених від вини і кари, і після того прокуратор ЗДА Г. М. Рей зарядив припинення оскарження проти підсудних, на що суддя Клад Ф. Клейтон погодився. Одночасно повідомляють, що 29-річний студент університету Джеймс Г. Мередіт правдоподібно залишить без розголосу Міссіссіпський університет, бо він не може скласти вимаганих екзаменів. Коли його приймали до того університету, то сотки судових маршалів дбали про порядок і вся преса широко писала про ту подію минулої осени, а тепер потихо він, можливо, зліквідує сам той здобуток, який коштував стільки енерґії й грошей п'ять місяців тому. Мередіт не з'явився до іспиту з альґебри, відмовившися подати причину цього. Хто не з'явиться до кінцевого екзамену, це означає, що він не закінчив курсу. Генерала Вокера оскаржували в тому, що він змовлявся з іншими перешкоджати у виконуванні службових обов'язків судовим маршалам. Вокер заперечував це оскарження.

Українська громада в Шикаґо святкувала урочисто роковини Державности

Шикаґо. (В. Н.) — Українське громадянство Шикаґо відзначило січневі роковини урочистим Святом Діржавности і Соборности, що відбулося, не зважаючи на гострий мороз і сніговію, в неділю дня 20 січня при заповненій залі авдиторії школи Шопена. Влаштувала свято Ліґа Американців Українського Походження й Об'єднання Українсько - Американських Організацій. В офіційній частині програми — після відкриття Свята проф. І. Михальцевичем прочитав доповідь про значення січневих роковин проф. Ю. Лінчевський з Клівленду, короткий привіт від Цент. УККА передав ред. Вол. Душник і проклямації губернатора Кернера й посадника Дейлі відчитав адв. М. Гінко. Після того голова міжкомбатантського комітету інж. С. Голяш прочитав резолюції, що були прийняті оплесками. Привіт в імені представництва поневолених Москвою народів передав репрезентант грузинів п. Д. Гуня. Проводив офіційною частиною програми мґр. Володимир Нечай, секретар ЛАУП. На мистецьку частину програми Свята склалися: виступ солістки-сопрано П. Мацюк, яка при форт. супроводе п-ні М. Гарбович-Стадник відспівала три пісні, літературний монтаж „Два січні" у виконанні п-ні Роми Турянської і виступ духової оркестри СУМА ім. Павлушкова під керівництвом проф. І. Поваляєчека, яка відіграла американський та український гимни і низку пісень та музичних творів, в тому Шуберта „Недокінчену симфонію".

РЕД. В. ДУШНИК ВИСТУПАВ ІЗ ДОПОВІДДЮ І ПРОМОВАМИ В ШИКАҐО

Шикаґо. — В суботу 19-го січня і в неділю 20-го січня, крім Свята Державности і Соборности відбувся тут ряд імпрез та зборів, на яких виступав редактор видань УККА і „Українського Тижневика" Вол. Душник. У суботу в залі СУМА північ ред. Вол. Душник говорив про свою поїздку до Західньої Европи. Він же виступав із промовою про 70-річчя „Свободи" і в справі приєднування членів до УНСоюзу на зборах 106, 125 і 221 Відділів УНСоюзу, що відбулися в ті дні. Ред. Душник виступав також у неділю 20-го січня на зборах Відділу УККА в Геммонді, Інд., на яких були присутні члени Відділу УККА з Гери, Інд., і на просфорі 22-го Відділу СУА в в домі УНС.

У Парижі йдуть наради про французько-німецький договір приязни

Париж. — Від минулого понеділка ведуться у Парижі німецько - французькі наради між найвищими керівниками обох країн над справою договору про приязнь і співпрацю. Західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер і французький през. Шарль де Голь мали одногодинну розмову в чотири очі, після чого до них приєднались їхні міністри закордонних і військових справ. Двогодинну нараду перевели окремо військові міністри Карль Уве фон Гассель і француз Пієр Мессмер. Західньо - німецький міністер закордонних справ Гаргард Шредер конферував із своїм французьким колегою Морісом де Мурвілем, а сам Аденауер відбув довшу розмову з „батьком Спільного Господарськоо Ринку", французьким державним мужем - фінансістом Жаном Монне. За твердженням західніх коментаторів, німецько - французький договір не буде створенням „третьої сили" чи пак „осі Париж - Берлін", а тільки буде просто затіснена культурно - військова співпраця. На перешкоді тіснішого союзу стоять не тільки острах інших европейських держав, головно Італії, щоб така „вісь" не стала початком французько - німецької супрематії в Европі., але у ще більшій мірі—фран- французько - німецькі розбіжності щодо приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку та щодо збірної відповідальности за атомову зброю в Західній Европі.

Канцлер Західньої Німеччини Конрад Аденауер з французьким прем'єром Жоржом Помпіду (зліва) у Парижі.

Військо ОН зайняло останній пункт спротиву президента Катанґи

Елізабетвіль. — Міжнародне військо Об'єднаних Націй зайняло в минулий понеділок 21 січня останній бастіон катанґійського президента Мойсе Чомбе, місто Кольвезі, центр катанґійського промислу. Сталось це без бою, після того, як Мойсе Чомбе переконав своїх співробітників і підкомандних, щоб вони не зривали підмінованих об'єктів та віддали місто без бою. Індійський генерал Реджінальд Норонга, який перший в'їхав до Кольвезі на чолі колони із 100 транспортними автомашинами, дякував катанґійському президентові за те, що той дотримав обіцянки і здав місто без боїв та запевнив його, що військо ОН приходить не в характері завойовника, а приятеля. Кілька тисяч білих військових наємників, які служили за гроші в катанґійській армії, та частина автохтонної жандармерії, втекли перед приходом війська ОН і перейшли через кордон до сусідньої португальської Анґолі

Збірник праць про Шевченка видано заходом УВАН у Голляндії

Гаґа, Голляндія. — В серії „Славістичні друки і передруки", що її видає відоме голляндське видавництво Моутон і Ко. у Газі, появився англійською мовою з датою 1962 року великий збірник праць про Шевченка п. н. „Тарас Шевченко. 1814-1861. Сімпозіюм". Опубліковано цей збірник заходами Української Академії Наук у ЗДА за редакцією відомих українських науковців і шевченкознавців проф. Володимира Міяковського і Юрія Шевельова. До збірника, виданого на 302 сторінках великою вісімкою в солідній полотняній оправі, входить дев'ять праць, в тому сім оригінальних. Відкриває збірник праця проф. В. Міяковського „Шевченко в Братстві св. Кирила і Методія", далі йдуть статті Миколи Шлемкевича „Основи Шевченкового погляду на життя", Юрія Шевельова „1860 рік в Шевченковій творчості", Дам'яна Горняткевича „Проблеми в оцінці Шевченка, як мистця", Валеріяна Ревуцького „Шевченко й театр", Юрія Лавриненка „Шевченко і його „Кобзар" в інтелектуальній і політичній історії сторіччя" та бібліографічний огляд Петра Одарченка „Шевченко в совєтській літературній критиці". З давніших праць передруковано у збірнику — статтю Віктора Петрова з мюнхенської „Арки" п. н. „Шевченкова естетична теорія" і Павла Зайцева із варшавського журналу „Ми" п. н. „Творчий процес у Шевченка". Усі надруковані праці висвітлюють різні аспекти Шевченкової творчости. Виданий цей науковий збірник для вшанування пам'яті Т. Шевченка в сторіччя його смерти. Видання його вможливили дотації Комітету для сприяння передовим славістичним культурним студіям та Східньоевропейського Фонду.

БЕРЛІНСЬКИЙ З'ЇЗД КОМУНІСТІВ СКІНЧИВСЯ ЗАГОСТРЕННЯМ СВАРНІ

Берлін. — У понеділок 21 січня ц. р. скінчився шостиденний 6-ий конґрес німецької комуністичної партії, який перетворився у міжнародний з'їзд комуністів з участю 2.500 делеґатів із 70 країн. Останній день з'їзду був новою маніфестацією роздору, що настав між СССР і його сателітами з одного боку та комуністичним Китаєм і його однодумцями з другого. Коли члени того збіговища уладили наприкінці з'їзду ще одну крикливу овацію Хрущову, комуно - китайська делеґація сиділа мовчки, а її голова, Ву Гшіюхуан сидів із спущеною головою та заложеними руками. Коли ж учасники з'їзду почали стоючки співати „Інтернаціонал", він швидко згорнув свої папери і вийшов із залі. За поголосками, що кружляли на східньо - берлінському з'їзді, кілька східньо - азійських комуністичних партій — між ними корейська і в'єтнамська — мали переслати до східньо-німецьких комуністів, організаторів і формальних керівників того берлінського з'їзду, спільного листа з протестом проти ніби-то згори приготованих і зорганізованих авантур, що їх зроблено на з'їзді названому китайському делеґатові. Особливо в минулу п'ятницю члени з'їзду зустріли його промову свистами, криками та лайливими окликами. В останньому дні з'їзду переобрано старий провід східньо - німецької комуністичної партії з Вальтером Ульбріхтом на чолі, а Нікіта Хрущов знову двічі поцілував його. Сам Хрущов пересунув свій від'їзд з Східнього Берліну до Москви на середу 23 ц. р. ранком з уваги на трудноці залізничної комунікації внаслідку надзвичайно сильних морозів. В'єтнамських та індокитайських комуністів не допущено на берлінському з'їзді до голосу, а албанських комуністів туди навіть не запрошено.

ЗДА відновлюють фінансову допомогу Ляосові

Вієнціян. — З'єдинені Держави відновлюють в цьому тижні свою бюджетову фінансову допомогу Ляосові. Ця бюджетова допомога передбачує кругло 11 і пів мільйона дол. і вона призначена на підтримання ляоської валюти, обезвартненої інфляцією, та на творення фонду на імпорт закордонних товарів, в першу черґу з Америки. Річ іде здебільша про будівельний матеріял і технічні прилади. Тому, що в попередніх роках виявились поважні зловживання такою американською допомогою і ляоські промисловці та купці ухитрювались діставати в свої руки американську валюту та складати її на свої приватні конта в швайцарських банках, — тепер американці переводитимуть строгішу контролю, як буде зужиткована їх допомога. Технічно - промислова допомога Америки для Ляосу ніколи не припинялась. Тепер вона йде на будову шляхів, летунської харчової допомоги втікачам і віддаленим оселям, на перебудову летовища і на освітні цілі. Бюджетова допомога припинилась була в часі громадянської війни в Ляосі, коли-то постали там три взаємно розсварені і воюючі табори. Тепер є в Ляосі ніби невтральний уряд з участю також комуністів.

Знайдено тайний звіт комуністичних партизанів у В'єтнамі

Сайгон. — У ході останніх боїв схоплено у битві за 110 миль на південь від столиці Південного В'єтнаму тайний комуністичний документ з дати 25 вересня 1962 року, який подає підсумки комуністичної партизанки в Південному В'єтнамі з погляду політичного плянування на дальшу мету. У тому звідомленні комуністи признаються, що вони недоцінювали сили американської допомоги південно-в'єтнамському урядові і армії в їх боротьбі проти комуністів та що вони далі вважають, що ЗДА не дадуть південним в'єтнамцям масової допомоги, щоб не наражуватись на вибух з цього приводу нової світової війни. Тому провід комуністичних партизанів, який знаходиться на терені Північного В'єтнаму, ставить собі за ціль або безпосередню воєнну перемогу, як її віднесли альжирські партизани в боротьбі проти Франції, або „тимчасовий компроміс", по зразку „невтрального" уряду в Ляосі з участю комуністів. Такий компроміс був би — за твердженням комуністів — „важливим кроком в напрямку до перемоги". Тим часом американський адмірал Гаррі Фелт, головний командант американських збройних сил на Тихому океані, який перевів інспекцію воєнної ситуації в Південному В'єтнамі, висловився оптимістично про неї. У Південному В'єтнамі є тепер кругло 12.000 американських військовиків із 12 ґенералами, у проводі із ген. Пол Гаркінсом. Південно-в'єтнамська армія нараховує 250.000 вояків. У мин. році згинуло 13 000 південно-в'єтнамських вояків і коло 30.000 комуністичних партизанів. Створено 4.077 уфортифікованих сел та плянується збільшити їх до числа 11.182.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** в суботу був на прийнятті разом із 20-ма демократичними губернаторами. Було це неофіційне прийняття, і в ньому взяли участь ще віце-президент Линдон Б. Джансон, головний прокуратор — Роберт Ф. Кеннеді та голова Демократичного Крайового Клюбу Джан М. Вейлі.

● **Нова хвиля холоду** охопила малощо не всі стейти ЗДА. При кінці тижня внаслідок холоду і снігів згинуло 62 особи. Морози були в Тексасі і в Каліфорнії, спричинюючи там великі втрати в цитрусових овочах. Декуди віяли сильні вітри зі швидкістю до 70 миль на годину. В Шикаґо в неділю нападало на 10 цалів снігу, а в деяких частинах Мишиґену — 25 цалів.

● **В Каракасі** заарештовано 6 молодих жінок за те, що викрали з музею 5 французьких образів, де вони були на виставці. Ці образи оцінили були на 650,000 дол., їх вже поліція віднайшла, але молоді дівчата не дозволяли поліції їх забирати, і під час того поліця мусіла стріляти, поранивши при тому кількох осіб, які є прихильниками комуністів і які організували були грабунок французьких картин Сезанна, Ван Гоґа, Пікасса та інших.

● **Президент Кеннеді** пропонує в днях 18 і 19 березня зустріч із президентами центрально - американських республік і Панами в Сан Хозе, Коста Ріка. В конференції мають взяти участь 6 президентів середньоамериканських держав і Панами. ЗДА обіцятимуть допомогу проти комунізму, що його хоче силою ввести кубинський диктатор Кастро. В квітні през. Кеннеді має відвідати Бразилію.

● **88-річний поет Роберт Фрост**, який перебув у грудні операцію шлунка, приходить до себе в шпиталі у Бостоні і вже почав ходити при допомозі медичної сестри і лікаря. Він має в пляні нову поему, яку починає диктувати секретарці.

● **Музей Мистецтва в Женеві** у Швайцарії повідомляє, що в дорозі з Америки до Швайцарії зникли три образи вартости 10.000 дол. Вони знаходились у збірці образів, що нараховувала 169 штук і мала бути виставлена від 24 січня ц. р. в Женеві. Ця імпозантна колекція образів була власністю норвежського промисловця Нільс Онстада і його дружини, колишньої олімпійської рекордистки в їзді на совгах та фільмової зірки, Соні Геніє. Образи пропали з літака, в дорозі з Лос Анджелес до Ню Йорку. Цією загадковою справою зайнялося ЕфБіАй.

ПРОГОЛОШЕННЯ ДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В МІСТІ НЮ ЙОРКУ І СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ

Роковини 22-го січня, на згадку того Великого Дня, в якому в 1918-му році проголошено незалежність Української Народної Республіки а рік пізніше, 1919-го року, проголошено злуку всіх українських земель в одну, ні від кого незалежну, соборну Українську Державу, з кожним роком більше і ширше стають загально - американським святом. З цієї нагоди губернатори американських стейтів і посадники американських міст проголошують День Української Незалежности, доручають виставляти на стейтових капітолях та міських ратушах синьо - жовті українські прапори побіч американських прапорів та закликають громадян своїх стейтів і міст, щоб вони приєднувалися до своїх співгромадян українського походження у відзначуванні цього Дня. На першій фотознімці (зліва) видно посадника міста Ню Йорку Роберта Ф. Ваґнера в оточенні учнів парафіяльної школи, які із своєю виховницею - сестрою взяли участь у численній українській делеґації, приявній під час підписування посадником Ваґнером проклямації Дня Української Незалежности 22-го січня. Посадник Ваґнер підписав проклямацію в середу, 16-го січня. На фотознімці побіч видно губернатора стейту Ню Джерзі, Роберта Гюза, як підписує проклямацію Дня Української Незалежности в приявности української делеґації з ряду міст і громад. Біля губернатора сидить новонайменований суддя Марсель Ваґнер (зліва) та головний касир УНСоюзу Роман Слободян. Стоїть біля губернатора наймолодший член делеґації, 9-літній Борис Драґан, якому губернатор приділював увагу мабуть тому, що має дома повний десяток подібної власної „репрезентації".

У СВІТІ

● **З Гонґ Конґа** повідомляють, що недалеко кордону, в комуністичному Китаї потяг наїхав на міну, підкладену націоналістами - революціонерами, при чому згинуло 40 комунокитайських вояків. Впродовж минулого року 140.000 осіб втекли з комуністичного Китаю до Гонґ Конґа. Тисячі родин переживали трагедії, коли британські власті з Гонґ Конґа насильно завертали втікачів назад.

● **У Варшаві** йдуть вже тепер приготування до великої маніфестації з нагоди 20-річчя повстання в жидівському ґетто проти тодішнього нацистського окупаційного панування. Криваво здавлене німцями повстання в ізольованій жидівській дільниці „За залізною брамою" було одиноким виявом жидівського збройного резистансу проти нацистів, які винищували мільйони жидів.

● **Британський наступник престолу** 14-річний князь Чарльз закінчив понад 2-тижневе перебування у Швайцарії, де він учився їздити на лещатах. Його учитель був дуже вдоволений його поступами. Чарльз переїхав автом до Мюнхену і відтіль від'їхав до Франції, звідки відлетів до Лондону.

● **Мадярський кардинал Йосиф Міндсенті** має вже довзі вийти на волю та вернутись на своє становище католицького примаса на Мадярщині, — повідомляє австрійська преса. Комуно - мадярський уряд ніби прийшов до висновку, що треба замиритись з Католицькою Церквою і піти їй на поступки, бо воно допоможе Мадярщині вийти з стану міжнародної ізоляції.

● **Лідер англійських комуністів Джон Голян**, який недавно був у Москві і потім брав участь у східньоберлінському конґресі німецьких комуністів, оприлюднив в англійській пресі заклик до своїх російських і китайських „товаришів", щоб вони в ім'я „єдности соціялістичного табору" припинили взаємну публічну полеміку. Здогадуються, що Голян не був би написав тієї статті, як би не дістав згори згоди від Хрущова.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00: six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Січневі роковини

Як і минулих років, відзначування днів 22-го січня — роковин проголошення Незалежности і Соборности України — перестало вже бути справою самої тільки української спільноти у ЗДА, в Канаді і в інших країнах. Традиція урочистого відзначування січневих роковин встановилася особливо міцно у З'єдинених Державах Америки, де в це святкування включається і Конґрес ЗДА, і губернатори найважливіших стейтів, і посадники найбільших міст. Засідання законодатних Палат Конґресу, Сенату і Палати Репрезентантів — в день 22-го січня — починається кожного року молитвами представників Українських Церков. Цим роковинам присвячують свої виступи й промови в цей день щораз численніші сенатори і конґресмени.

Надзвичайно урочисто проходить також проголошування Днів Української Незалежности губернаторами стейтів і посадниками міст. Важливий в цьому не самий акт проголошування, не тільки урочиста обстанова, в якій відбувається підписування відповідних проклямацій і потім вивішування українських прапорів поруч з американськими на стейтових капітолях і міських ратушах. Куди важливіщий за ці формальні вияви відзначування той зміст, що його вкладають репрезентанти американської нації у проголошуваннінними проклямації: ґрунтовне ознайомлення з історією українських незалежницьких змагань й українською проблемою взагалі.

Політичну вагу відзначування роковин Незалежности й Соборности України і важливість проблеми українського визволення, зв'язаної із справою інших поневолених Москвою народів, для З'єдинених Держав Америки в їхньому змагу із загрозою міжнародного комунізму підкреслили цього року ще й заходи конґресменів Флада і Дервінського в питанні створення постійної Палатної комісії для справ поневолених націй. Цими заходами обидва автори внесених на розгляд Конґресу резолюцій поставили ідею моральної підтримки незалежницьких змагань поневолених Москвою народів вже у площину реальної, щоденної політики. Завданням пропонованої Палатної комісії для справ поневолених націй мало б бути, згідно із внесеними резолюціями, не тільки викривання й таврування російського колоніялізму та імперіялізму, але й постійні, повсякчасні студії над ситуацією всіх поневолених Москвою не-російських народів в Европі і в Азії, передавання вислідів і висновків цих студій на розгляд Конґресу, відбування переслухань і публікування звідомлень та матеріялів у цій ділянці.

Відзначування Дня Незалежности українського й інших народів, заходи для створення постійної Палатної комісії для справ поневолених націй — усе це ставить також українську проблему в цілком реальну площину актуальної зовнішньої політики ЗДА. В політичних і міжнародних колах щораз глибше утверджується свідомість і переконання, що успішний, вирішальний бій із совєтським імперіялізмом і міжнародним комунізмом можна звести тільки з допомогою поневолених націй, значить, тільки з поширенням і поглибленням їх незалежницьких змагань. Усі затії, інтриги й наклепи російських еміґрантських шовіністів та їхніх федералістичних поплентачів не всилі ні змінити, ні відвернути цього процесу. Чи хочуть вороги української волі й незалежности, чи не хочуть, але українське самовизначення і незалежність, здійснені сорок п'ять років тому, були й залишаться назавжди незаперечним фактом, який поставив і ще раз поставить Україну в коло вільних народів світу.

Розклад революції

Російську революцію 1917-го року не раз порівнювано з Великою французькою революцією 1789-го року. Також неодноразово можна було чути пророцтва, що російська революція згине на ті самі недуги, які спричинили смерть революції французької: сварня поміж революціонерами, зовнішні війни і поява амбітного військовика, що на руїнах революції встановить власну владу. Коли російських соціял - демократів і соціял - революціонерів з першого періоду революції порівнювано з жирондистами, а большевиків з якобінцями, то з перспективи часу це порівняння виявилось неправильним. Зате куди більше нагадує такий поділ партії із Французької революції нинішні два табори в міжнародному комуністичному світі — „співіснувальний" Хрущов і наставлений на атомову війну Мао Тсетунґ. Між Дантом і Робесп'єром теж не було, властиво, ніяких поважних ідеологічних розбіжностей, як нема їх нині між головачами з Москви і Пейпінґу. Не було їх також міш Сталіним і Троцьким, ані між ними двома та „правими" комуністами Мартовим і Риковим. А все ж у дотеперішніх внутрішньокомуністичних спорах пролилося вже чимало комуністичної крови, за що Хрущов гірко дорікав Сталінові на голосному 20-му партійному з'їзді. Нинішні московсько - китайські суперники - опоненти покищо розділені велетенськими просторами, які виключають безпосередню розправу. Але існують реальні познаки, що й без таких кривавих розрахунків, які проходили під ґільотиною у Парижі чи в підземеллях Луб'янки у Москві, московсько-китайський спір може захитати всю будівлю комунізму.

Коли ще недавно можна було підозрівати, що внутрішньокомуністичні суперечки у зв'язку з інтерпретацією творів Маркса-Леніна із практичними висновками у політичній тактиці, що ті суперечки були пляновою режисурою партсекретаріяту задля замилювання очей Заходу, то теперішній комуністичний з'їзд у Східньому Берліні остаточно розторощив це припущення. Такого ще не бувало на будь-якому міжнародному комуністичному збіговищі, щоб дві з половиною тисячі ватажків намагалися свистом і криками стероризувати делеґатів такої величезної країни, як комуністичний Китай. Не бувало й такого явища, як те, що радіо й преса маленької Альбанії обкидує лайками диктаторів Совєтського Союзу. А в той самий день, коли на прийнятті в кубинській амбасаді в Москві Міхаїл Суслов прославляв „геройський" 7-мільйоновий кубинський нарід і ніби лідера того народу бородатого Фіделя Кастра, то сам Фідель Кастро у своїй кількагодинній промові в Гавані ані словом не згадав Совєтського Союзу та Нікіти Хрущова, наче їх немає на світі. Захитання авторитету диктаторів — це смертельна для них загроза. Нині йде змаг за те, чи Хрущову вдасться ізолювати Пейпінґ, чи, навпаки, Пейпінґу вдасться підірвати авторитет Хрущова, щоб промостити шлях до влади якомусь московському „якобінцеві".

На наших очах здійснюється історичний закон про неминучий розклад кожної довголітньої революції. Російська революція покищо виграла на війнах, як вигравала французька, поки Наполеон ще стояв на її послугах. Та покищо російська революція не породила ніякого наполеона, бо і Сталін і Хрущов дбайливо ліквідували потенціяльних московських наполеончиків. Большевицька революція властиво вже давно стала контрреволюцією шкурників і бюрократів. З'їзд в Берліні потверджує, що ледве чи вдасться зліквідувати джерело внутрішнього розкладу комунізму.

М. Чировський

НА АМЕРИКАНСЬКОМУ РИНКУ

Цілість господарських процесів народної економіки ЗДА не виявляє помітних змін. Як два, три або й чотири тижні тому, вони повільно зростають в атмосфері загального оптимізму, хоч їх все ще супроводять поважні проблеми: високе безробіття серед некваліфікованої частини робітництва, вперті страйки та труднощі на міжнародному ринку.

Індекс загальної господарської активности підноситься постійно після осінньої затримки; збільшилися продукція сталі, електричної енерґії, видобуток нафти, виробництво паперових будівельних плит, піднеслися ціни на промислові вироби. Обнизився тільки дещо виробничий та продажевий волюмен автомашин.

Споживач збільшує свої закупи при зростаючому кредиті на автомашини, доми, електричне устаткування і т. д. Банки поширили позичкову політику для закупу авт, додержуючи давньої практики: 36 платничих рат на 42 або й 48 рат. Тобто, сьогодні можна вже позичити від двох до трьох тисяч долярів на закуп авта і позичку сплачути аж чотири роки. І споживач збільшує свою заборгованість, хоч відсотки, тобто кошти кредиту, й не обнизилися.

Економіка країни в очікуванні податкової реформи, зокрема податкової обнижки; споживач сподівається, що уряд залишить йому більше з його заробітків на довільні видатки або дозволить через редукцію податків більше заощадити; підприємець надіється, що обниження податків дозволить йому більше заробити, бо покупець матиме більше грошей і купуватиме більше, а, з другого боку, зиски підприємства лишаться у більшому відсотку в його кишені, уможливлюючи поліпшення і інвестиції.

Все це скріплює оптимізм у господарському житті і відсуває рецесію. Можливо, що вплив податкової обнижки буде такий великий, що рецесія не прийде і в 1963-му році, тобто восени цього року.

Передусім обниження податків може спричинити ненормальний розгін економіки на коротку мету, продовження якого залежатиме від дальших фіскальних засобів і полегш уряду. Тобто економіка стане в ще більшу залежність від держави. Редукції податків не можна сподіватися щороку. А при тому ще й величезна фіскальна заборгованість ЗДА утруднюватиме заходи для прискорення господарського росту на майбутнє. Усі ці фактори можуть, скажімо, в 1964 і 1965-му роках, привести до поважного ринкового заломання.

Недавно поширилася вістка, що з обниженням податків Федеральна Банкова Резервова Система запровадить гостріші обмеження кредиту, щоб запобігти інфляції. З одного боку, був би це ще один доказ конфлікту в ділянці фінансової політики поміж урядом, зокрема президентським кабінетом та його економічними дорадниками, і напівприватною, напівпублічною Резервовою Системою, а з другого боку цей антиінфляційний засіб ФБРС може суттєво зневтралізувати сподівані урядом господарські досягнення плянованого обниження податків.

Хто знає, чи не є думки людей з Федеральної Резервової Системи більше раціональні, як ідея урядових „економічних експертів", одержимих фікцією економічного росту коштом дальшої заборгованости країни, бо ці останні думають на коротку мету по-опортуністичному і прагматичному. Їм, мабуть, невластиві прикмети правдивих політиків і державних мужів, що плянують і будують на далеку мету.

Коли ж уряд ЗДА не буде натискати на Резервову Систему, щоб вона не перешкоджала офіційним заходам, тоді загострення кредиту може в загальному хаосі засобів і протизасобів привести до ринкового імпасу. Бо кредит — це надзвичайно потужний рушій американського народного господарства. Пощо ж тоді при наявності глибокої державної заборгованости і зростаючого урядового дефіциту оця небезпечна забава з обниженням податків?

І ще один парадокс: ми змагаємо до збільшеного господарського росту і потребуємо щораз більше закордонних ринків, а проте рівночасно західньоевропейський ринок для американських товарів звужується. ЗДА завжди підтримували ідею европейської економічної інтеґрації з двох основних причин. Перша: така інтеґрація скріпить і розвине економіку европейських держав, зменшить тим самим тягар Америки у формі господарської допомоги Західній Европі засобом чи то Маршаллового Пляну, чи індивідуальних допомогових договорів, як з Англією, Грецією або Туреччиною, і у висліді пожвавить американсько — европейську торгівлю. Друга причина: західньоевропейська інтеґрація і економічна відбудова підсилить вільний світ у боротьбі з комунізмом.

І тому, коли активізувався Плян Маршалла, ЗДА рішуче домагалися інтеґрації европейських господарських інтересів. Створення Організації для Европейської Економічної Співпраці і Европейської Вугільної та Сталевої Спільноти у 1950-их роках прихильно привітали державні й промислово-торговельні кола ЗДА. Тож зрозумілою є прихильність Америки в початках і для Европейської Господарської Спільноти.

Однак, останнім часом дискримінаційна торговельна політика ЕҐС'у затривожила ЗДА. Західньо - европейські ринки довго були найбільшим місцем збуту для американських сільськогосподарських продуктів. Вони, разом з Англією, закуповували 50% всього американського експорту харчових продуктів і сировини. Тепер шість країн ЕҐС'у плянують обгородитися сільсько - господарськими тарифами, посилити свою аґрикультурну продукцію і не допустити або бодай зменшити довіз харчів і сировини з чужих країн, зокрема ЗДА.

Півроку тому Конґрес погодився дати Президентові ширші повновласті в редукуванні мит, щоб посилити економічну співпрацю із Західньою Европою. Тим часом країни ЕҐС'у піднесли свої тарифи на пшеницю, кукурудзу, білу муку, курей і т. д., і то таки в поважному розмірі. Тож уряд ЗДА вже думає про те, щоб скасувати всі попередні митні концесії для західньоевропейських країн, як відплату за дискримінацію американських сільськогосподарських продуктів.

Тим часом внутрішній і зовнішній ринки ЗДА під цю трудну годину глибоко порушені довгим страйком портових робітників. Матеріяльні втрати у висліді цього страйку обчислюють уже на понад 700 мільйонів долярів, не враховуючи обниження виробничого волюмену в деяких підприємствах через брак сировини і зростаюче безробіття, як безпосередній наслідок припинення зовнішньої торгівлі.

А ще недавно страйки залізничих робітників паралізували деякі галузі американської економіки. Причиною тих страйків були пляни залізничих компаній модернізувати транспорт, внаслідок чого десятки тисяч залізничників втратили б працю. Справа опинилася в суді, який вирішив, що залізничі компанії мають повне право переводити модернізацію та автоматизацію. Суд і Міжстейтова Торговельна Комісія облегшили також свою опозицію супроти консолідації залізничих компаній, щоб уможливити їм ефектовніше й зисковніше оперування, хоч це може й суперечить у дечому антимонопольному законодавству.

Страйки на залізницях припинилися, спричинивши мільйонові втрати. Тоді, мов на команду, застрайкували портові робітники. У зв'язку з усім цим щораз гостріше постає потреба якоїсь нової законної розв'язки проблеми страйків в найважливіших галузях народного господарства. Друкарі хай собі страйкують хоч і півроку, американська економіка від цього не завалиться. Але в сталевій промисловості, в транспорті, в автовій індустрії і в інших основних ділянках, де вже й закон Тафта - Гартлі не помагає, правдоподібно, примусовий арбітраж у конфліктах між працедавцями і робітниками був би розв'язкою, хоч і не ідеальною.

ПІСЛЯ РІЗДВЯНИХ СВЯТ

Як сумно в улицях
після різдвяних свят:
Сухі ялинки
на брудних панелях,
І вітер сміття
вздовж бруківки стеле.
Як сумно в улицях
після різдвяних свят...

Неначе щось велике
і важливе
Минулося,
не вернеться назад,
Якісь надії,
що розквітли сливе,
Умерли, відцвіли,
як в листопаді сад.
Як сумно в улицях
після різдвяних свят...

І збайдужіли всі,
на все лягла утома,
Кому із нас
чуття це не знайоме?
І не здається вже,
що кожен друг і брат.
Як сумно в улицях
після різдвяних свят...

Чомусь здається,
що життя — марнота,
А вітер з півдня
обіцяє сльоту,
Лише з дверей
із табличкою „кловзд"
Забуту усмішку
дарує Санта Клос.

АЛЛА КОССОВСЬКА

Зенон Стефанів

ВІЙСЬКОВА ЧИ „ВОЄННА" ТЕРМІНОЛОГІЯ?

На мою статтю „До нашої військової термінології", що була вміщена в ч. 189/62 „Свободи", зареаґував п. Валерій Остапенко в статті п. з. „Ще в справі нашої воєнної термінології (ч. 199/62), назвавши там мене своїм опонентом. Насправді ж я ніколи і ні в чому п. Остапенкові не опонував, а якраз навпаки, — після появи моєї статті, він став, не знаю для чого, моїм опонентом.

Ще в першій моїй статті на тему нашої військової термінології, що появилася в „Свободі" рівно дванадцять років тому (ч. 33/1955 р), я дуже просив наших мовознавців і військовиків забрати слово в цій лексичній ділянці. За цілий той час, хоча я писав частіше на цю тему, ніхто не відгукнувся, за винятком, оце недавно, п. В. Остапенка, — за що я йому дуже вдячний.

В статті В. Остапенка був підзаголовок „В порядку дискусії"; я вичекав три місяці, дискутантів більше немає, — тому, так сказати б, за мною тепер заключне слово.

П. Валерій Остапенко уводить означення „воєнна" термінологія, замість військова — і пояснює, що, мовляв, „вона має в своєму зачатку елемент воєнної науки, а не війська, є здобутком воєнної науки, а не війська".

Означення „воєнна термінологія" є абсолютно неправильне. З такою номенклятурою я рішуче не погоджуся, бо це поперше: разючий вплив московської мови, подруге: цим впроваджується непотрібний заколот в нашому військовому назовництві, а потретє: в цілому світі існує виключно військове словництво, а ні в якому випадку „воєнне".

Московська мова має одне загальне означення „военный" на поняття військовий і воєнний, в рідких випадках вживається слів „войсковой" і „воинский". Наша мова, натомість, дуже відчутно розрізняє значення обох висловів, що є похідним від слів „військо" і „війна".

По-московськи військовий словник називається „военный словарь", і це унікум; а всі інші, — маю їх під рукою кілька десятків у різних мовах — значаться, самозрозуміло, як військові, а не воєнні. Ось декілька прикладів: "Glossary of Military Terminology", "The New Military Dictionary", "Militaerisches Lexikon", "Dictionnaire des Sciences Militaires", "Słownik Wojskowy", "Encyklopedia Wojskowa", "Deutsch - Russisches Militaer-woerterbuch" і т. п. Не видно в кожнім разі означення такого як "War Dictionary" або "Kriegswoerterbuch". Крім того, всі специфіковані військові словники, як, наприклад, військовотехнічний, морський, авіяційний, артилерійський, ракетної, панцерної, атомової зброї і ін. означені як військові, а не воєнні.

Американський тлумачний (енциклопедичний) військовий словник дуже чітко прецизує значення слів „військо", „військовий": "Military—(1) Relating to war in any manner, (2) of or relating to the Army, (3) of or relating to any of the armed services."

П. Остапенко, як видно із його статті, визнає тільки „воєнну" науку. Насправді ж воно не так. Займемося цим трохи докладніше. Військова — а не воєнна — наука (по-англійськи Military Science, по-німецьки Militaerwissenschaft) займається істотним розвитком військовости в державі та його становищем в політичним, економічним, соціяльним і технічним обезі.

Сюди належать особливо військово - і воєнноісторичне учення і дослідження, військове бібліотекознавство, архівознавство і музеєзнавство. Військова історія — складова частина військової науки, займається військовим розвитком і всіми питаннями, що відносяться до безпеки держави, історією збройних сил, — їхньою організацію, озброєнням, вирядженням і устаткуванням. Воєнна історія, теж складова частина військової науки, трактує про історію воєн, поодинокі воєнні кампанії і події, про вплив війни на політичні, економічні, соціяльні і технічні чинники під час війни, як також про всі інші фактори, що відносяться до війни.

Не погоджуюся також із поясненням мого опонента слова „стратегія", що він уважає „за вищий ступінь воєнної науки". Сучасна військова наука подає модерну дефініцію цього слова: Стратегія — це мистецтво ведення війни і ведення воєнних дій, що мають рішальний вплив на вислід війни; завданням стратегії є ефективне введення в дію мілітарного, наукового, економічного і технічного потенціялу держави для знищення потуги противника. Практичне переведення стратегії має вияв в операціях. Операція — військові дії як в стратегічному, так і тактичному засязі. Тактика — це штука провадження військ в бою і на бойовищі, в загальному в'язана міцними формами й правилами.

Далі пише п. Остапенко, що на сторінках нашої преси трапляються такі вирази, як „комендант дивізії" чи „комендант військового відділу", замість „командир". Я, натомість, зустрічаю часто в нашій пресі не означення комендант, яке п. Остапенко уважає за нормальне, — але зовсім правильно — командант. Великого гріха в цьому немає, коли надрукують командант, замість командир, але лихо в тому, коли вживаємо, як це чинить п. Остапенко, — вислову комендант ,що прижився в нас через московську і польську мови.

Слова „командант" і „командир" французького походження і обидва мають ідентичне значення. В них не бачимо зовсім літери „е". Московське військове назовництво оперує такими означеннями французького походження, а прийнятими за посередництвом німців, як, наприклад, команда, командир, командировать, командировка, командный, командующий, але чомусь комендант, комендатура, комендантський. І якраз оці „коменданти" і „комендатури" входять уже до нашого словництва, а чого доброго, скоро з'явиться і — „комендир".

В сучасному війську командирами є ті, що командують бойовими, лінійними відділами, частинами і з'єднаннями, від найменших до найбільших: рій, чота, сотня, курінь, полк, бойовий загін, дивізія, корпус; всі інші це команданти, як, наприклад, командант військової школи, вишкільного табору, залоги фортеці, етапу, запілля, шпиталю, полігону, табору полонених, міста , станції, повіту, округи поповнення і т. д. В нашій мові прийнято із зукраїнізованим закінченням дуже вдалі означення — „командувач.

(Закінчення на стор. 3-ій)

Чекалинівець

МАКІВКА В 1930 РОЦІ І РОЗВ'ЯЗАННЯ ПЛАСТУ

Пам'яті Степана Охримовича

(1)

Здвиги на Маківці. Напад на пошту під Бібркою. Кампанія проти Пласту і його розв'язання. Зі Стрия на Маківку.

Кожного року в останніх днях липня пластовий загін „Червоної Калини" зі Стрия збирався на горі Маківці, щоб згідно за своїм обітом порядкувати могили Українських Січових Стрільців, що полягли на ній у пропам'ятному бою весною 1915 року з московською навалою, відбути свою річну зустріч і віддати пошану тіням героїв. Таборувала там ця братія під шатрами аж до першої неділі серпня, коли з усіх ближчих і дальших сторін Західньої України, тоді під польською окупацією, збиралися старші й молодь на поминальне Богослуження на малому цвинтарику УСС'ів близько вершка гори.

Кожного року невтомний голова філії Т-ва Охорони Воєнних Могил у Скольому, о. М. Мосора, не зважаючи на всякі перепони та витівки польської поліції, прибував у неділю ранком на гору з численними парохіянами і в асисті інших священиків з довколичних сіл відправляв Богослуження. Часто приїздили на цю прощу святоюрські достойники зі Львова, між ними золотоустий „червоний прялат", о. Л. Куницький, що виголошував свої патріотичні проповіді до зібраних мас у такій формі, що польську поліцію, яка „пильнувала порядку", прямо „заливала кров".

„Червона Калина" разом з іншими організованими групами пильнувала порядку, щоб не сталося якоїсь провокації збоку тих, яким здвиги на Маківці були сіллю в оці. Кілька років пізніше реакція зібраних на Маківці українських патріотичних мас на одну провокацію була такою наглою, відруховою і гострою, що закінчилася для одного чи двох провокаторів тяжким пораненням, а може й смертю. Інтенцією організаторів здвигів на Маківці було не допускати до гострих інцидентів, бо вони, очевидно, могли бути тільки в інтересі польської адміністрації, щоб заборонити ці щорічні здвиги під претекстом „заклуцаня спокою публічнего".

Були прегарні дні кінця липня 1930 року, коли загін „Червоної Калини" звинув свій літній табір коло Крушельниці над Стриєм і помаршував горами на Маківку. Решта членів, що не брала участи у таборуванні, стягалася на Маківку з різних сторін, поїздами, роверами, а то й пішки.

Ранком 1 серпня вибралися ми вдвійку з Орисею (це була не дівчина, а хлопець в „Червоній Калині") поїздом на Маківку і, чекаючи у Стриї поїзду на Сколе - Лавочне, розглядалися за знайомими. Але, крім нецікавих для нас, хоч і знайомих, облич та кількох польських поліцаїв і аґентів, що з підозрою поглядали на нас, зодягнених у пластові однострої, не натрапили ні на кого.

Несподівано мій зір спинився на газетному стенді. На польських часописах зі Львова побачив я великими буквами надруковані сенсаційні наголовки: „Напад на пошту під Бібркою", „Вбивство...". Я негайно купив одну з тих газет, здається „Поранну", закликав у куток Орисю, і ми разом нашвидку пробігли першу сторінку, заповнену звітом про напад на поштовий амбулянс, в якому під охороною поліції везли польські державні гроші.

До таких заголовків ми на протязі минулих кільканадцяти років до певної міри призвичаїлись, бо УВОрганізація на цьому полі була доволі активна. Але що кинулося в тому випадку нам в очі, це було те, що під час нападу застрілила поліція у перепалці одного з його учасників, Гриця Пісецького, що, як твердила газета, був членом Пласту і до того ж брав участь у нападі в пластовому однострої. Він ніби відстрілювався і при ньому знайшли зброю. Польські часописи дуже часто в таких випадках спиралися на звітах поліції та воєвідського відділу безпеки, і тому часто їх вістки були свідомо перекручені чи навіть видумані, щоб відповідно настроювати вулицю. Але в тому випадку звіт видався нам дуже правдоподібний з уваги на деякі подробиці. Тому ми ще раз, уже поволіше, перечитали цілу вістку і обмінялися думками. Якийсь тип у цивільному пристанув недалеко нас, щоб дещо підслухати. Ми мовчки перезирнулися, а що, на щастя, наш поїзд уже стояв навпроти двірця, зірвалися і вскочили до одного з вагонів.

Знайшли порожній переділ, розмістили свої наплечники, замкнули двері і розляглися на лавках, щоб не впускати більше нікого. Накрили лиця капелюхами і вдавали, що спимо, а в дійсності тихцем обмінювалися думками про цю подію, що — ми здавали собі з того справу — могла потягнути за собою прикрі наслідки передусім для пластової організації.

Польська бульварна преса, що була відбиткою польської шовіністичної вулиці і вповні в тій ділянці співзвучного поліційно - військового режиму, при всяких нагодах представляла Пласт, як крайньо ворожу до Польщі організацію, яка, мовляв, підготовляє свіжі кадри для УВО чи свіжозаснованої ОУН. Вже давніше місцеві урядовці використовували всяку нагоду, щоб розв'язати в одному чи другому місті, при одній чи другій гімназії якусь пластову клітину. Тому треба було припускати, що поліція використає цей яскравий випадок під Бібркою, щоб повести кампанію проти Пласту, як цілости. Щойно прочитана вістка була наглядним доказом, що така кампанія вже розпочалася. Підкреслені грубими буквами, кількакратно, факти, що забитий учасник нападу член Пласту, що був він у пластовому однострою, інформації, що це таке пластова організація, яких ворогів Польщі вона виховує — все це не залишало у нас ніякого сумніву, що адміністрація використає цю подію на 100 відсотків.

У нашій розмові, веденій тихцем, ми не могли вийти з дива, як то організатори нападу допустилися такої необережности. Якщо те, що написала польська газета, не відповідає правді... якщо... Це була наша єдина потіха. Тому ми виглядали на всіх перестанках, чи не побачимо когось із знайомих, щоб довідатися більше про цю подію.

Минули Конюхів, Любінці, Синевідсько - Бубнище, Стинаву, залізний міст на Стрию-ріці, тунель і міст на Опорі, але, як на злість, не всів ніхто до вагону з наших знайомих. Аж у славному Синевідську Вижному всів один із членів „Червоної Калини", і ми його негайно заманили до нашого переділу.

— Що ти чув про напад? — було перше питання, яким ми його зустріли. Але він розчарував нас, бо жадної газети ще не читав, чув тільки від людей про напад під Львовом. У зв'язку з цим, мабуть, на стації леґітимувала його поліція, хоч знають його аж надто добре, питали, кудою їде, і з їх поведінки виглядало йому, що вони мають спеціяльне поготівля і якісь накази. Та вже не було часу на дальшу розмову, бо ось мигнула Дубина, і ми вже у Скольому.

Олег Лисяк

ЧОМУ МОВЧИТЬ МУЗА

(У десятиріччя смерти Володимира Блавацького)

Десять років тому, 8 січня 1953 року, пішла з Філядельфії у світ, у всі місця, де живуть українці — жалібна вістка: Володимир Блавацький, великий актор і режисер, перший український відтворець ролі Гамлета в несмертельній одноіменній драмі Вілляма Шекспіра — помер.

Далеко від рідної землі, у місті Філядельфія, перестало битися серце великого українського актора і режисера минулого 35-річчя. Коли писатиметься історія українського не-підсовєтського театру останніх десятиріч, без сумніву назвати можна було б „часами Володимира Блавацького".

Володимир Блавацький у ролі „Гамлета"

Слава актора — найменше тривка. Не вдержати перманентно, не зберегти розколисаних грімкими оплесками настроїв глядачів на прем'єрах, швидко в'януть сценічні лаврові вінки, щезає разом із знятим гримом, пам'ять про великі дні сценічних тріюмфів. Малярі, скульптори письменники, затримують свою славу вічно збереженою в друкованому слові, в твердому марморі, чи на тривалому полотні що перетриває сторіччя. Актори — живуть лише в пам'яті глядачів, — а пам'ять людська — коротка.

У державних народів великих акторів вшановують усіми почестями, які доступні лише найкращим синам нації. Англійський король нагородив мистецтво актора Олівера Лоренса шляхетським титулом.

Не швидко прийде мабуть той час, коли тлінні останки Володимира Блавацького перевезуть через океан і покладуть між гробами найбільше заслужених у майбутньому Пантеоні на Рідній Землі. Покищо, заходами його найближчих друзів, тих, яких Блавацький був найближчим другом, поставлено на цвинтарі у Філядельфії чорний гранітний пам'ятник проєкту скульптора Сергія Литвиненка, який проєктував теж і пам'ятник Великому Каменярові — Іванові Франкові.

Це лише десять років від дня, коли рознеслась по світі жалібна вість, — а як багато вже людей забули про Блавацького, про людину, яка не „втратила обличчя" під владами трьох окупантів, про актора, режисера, громадського діяча і патріота, про людину, яка, важила своєю головою, щоб врятувати життя людей, які з ним працювали.

Блавацький, співробітник Курбаса з 1926 року в харківському „Березолі", керівник „Заграви", Театру ім. Тобілевича, Львівського Оперного Театру, Ансамблю Українських Акторів, український патріот, якого переслідувала рука ворога далеко поза кордонами батьківщини, заслуговує на довгу, предовгу пам'ять українського народу. Він, що в юнацькому віці — проміняв звичайну міщанську кар'єру „людини з доброго дому" за величне, хоч непоплатне, в наших умовах, звання мистця сцени — звання, яке не принесло йому ніяких матеріяльних благ, а навпаки — тверду щоденну працю, недостаток, мандрівку в умовах т. зв. „пересувного театру", каторжну працю на еміграції, переслідування навіть в таборах „ді-пі" від довгої руки ворога, незрозуміння і весь цей твердий шлях, що довів його до передчасної смерти поза межами батьківщини.

Як багато дав Блавацький і його співробітники нам усім, звичайним глядачам, які тисячами наповняли залі під час його виступів у всіх залях галицької землі, далі харківського „Березолю", ще далі Львівського Оперного Театру, потім таборових сцен Німеччини, і нарешті, театральних заль Філядельфії, Ню Йорку, Торонта, Шикаґа.

Як багато з нас пам'ятає ще ці великі постави опер, блискучу райдужність оперет і напруженість драм, на великій львівській сцені? Хто міг забути цю публіку у воєнні часи у Львові? Не лише ту, що засідала в червоним оксамитом вибитих фотелях партеру і льож, але й ту з ґалерії, яка вивчала в тодішньому львівському театрі під керівництвом Блавацького свою забуту вже українську мову.

Хто міг би забути про першу виставу „Гамлета" на українській сцені, поставлену Йосипом Гірняком, коли першим українським Гамлетом був власне Володимир Блавацький.

А ці неофіційні вистави — „генеральні проби", на яких побували десятки а то й сотні воєнно-полонених американських, французьких, канадійських, англійських і інших старшин, що перебували в таборах полонених біля Львова. Завдяки цим „генеральним пробам", досьогодні знають ще чужинці про українську культуру, про український театр.

А постави на таборових сценах Німеччини після війни! „Антигона", „Народній Малахій" і десятки, десятки інших. Ще й досьогодні стрічаємо чужинців, які з цілої іміґраційної одисеї запам'ятали найбільше вистави українського театру і ще сьогодні згадують: „Це був театр !"

Не всі і не завжди оцінювали належно і справедливо працю Блавацького. Не брак було і таких, які твердили, що він робив помилки режисерські, акторські, політичні, життєві і, бозна, ще які.

Сьогодні, десять років після смерти Володимира Блавацького, ми бачимо, як дуже багато ми втратили. Забракло людини, яка вела український театр і українських акторів безперервно, від мандрівки фірами по галицькій провінції, аж до „Тавн-Голл"-ів Філядельфії і Ню Йорку, Торонта і Шикаґа.

А він, Володимир Блавацький, не хотів залишатися тут, за океаном назавжди. Він завжди мріяв про той день, коли знову погаснуть світла на залі у львівському „Оперному", коли піднесення завіси поєднає сцену в одну цілість із залею, коли у світлі рампи зажевріють червоні оксамитні оббиття фотелів, а зі сцени попливе вільне українське слово, слово вільного українського актора.

Сніг припорошує чорний шведський граніт, що станув на могилі Володимира Блавацького на цвинтарі „Факс Чейз" у Філядельфії. Замерзла земля покриває його тлінні останки.

Але пам'ять про нього повинна залишитися живою серед нас. Віримо, що недалекий той день, коли Львівський Оперний Театр стане Театром ім. Володимира Блавацького, — великого актора, режисера і українського патріота.

ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКОГО СПІВУ І ТАНКУ В БУЕНОС АЙРЕС

Святкування пам'яті Миколи Лисенка, батька української музики, що їх в цьому році Українська Центр. Репрезентація в Арґентині розпочала дуже гідно 1-го квітня небувалим досі тут хоро-симфонічним концертом в оперному театрі „Кольон" в Б. Айресі, закінчилися ще ефектовніше в неділю 25 листопада в театрі „Колізею", найбільшому в Буенос Айресі після опери „Кальон", „Великим Фестивалем Українських пісень і танку". Успіх цього Фестивалю перевершив найбільші надії. Величезний театр був заповнений, і кожна точка програми була цікава і виконана якнайкраще. Заповнили її виступи хору УЦР під кермою маестра А. Копітовича, виступи співаків-солістів та танці новозорганізованої балетної групи під кермою проф. Я. Смальцева. Всі виступи хору, солістів і балету супроводила симфонічна оркестра з Національної (державної) Радіовисильні. Оркестрування всіх музичних супроводів довершив маестро А. Копітович, що виявляє велике розуміння української пісні і справжнє замилування в українській музиці.

У першій частині програми хор із оркестрою виконали п'ять пісень: „Стелися барвінку . ." Г. Давидовського, Веснянку про Милодаячика Д. Коломича, та М. Леонтовича „Ластівочка", „Зажурилися галичанки" і „Зійшла зоря вечеровая . ." Остання з баритоновим сольо М. Голодика. В другій частині — „Туман хвилями лягає . ." з опери М. Лисенка „Утоплена", і „Молитва" та „Фінал" із „Запорожця за Дунаєм" Гулака Артемовського, із солістами Д. Політісом (тенор), В. Козулькиною (контральто), М. Голодиком (баритон) і Т. Роговою-Кубицькою (сопрано). Окремі солісти виступали ще й поза хором: М. Голодик дуже гарно віддав музичний чар Лесникового „Ноктюрна"; та Лихолай обдарувала слухачів бездоганним виконанням „Мати моя" А. Гнатишина та „Прилинь, прилинь" С. Артемовського; А. Андреадіс, контральто з „Кольону", „Житами" А. Гнатишина та „Ангел ночі" С. Артемовського. Крім того, А. Андреадіс і тенор Роман Сасик виконали дует „Вже сходить місяць." Ф. Надиненка. Голоси обох співаків чудово гармонізували один із одним, і бажано було б, щоб вони частіше виступали разом.

Проте, для широкої публіки найбільш ефектовною точкою програми був виступ-дебют балетної групи, яку зорганізував і вивчив проф. танців Я. Е. Смальців, хореограф і балетмайстер опери „Кольон". Він, лотиш із походження, жив свого часу в Україні і, захопившись національним і мистецьким відродженням України в 1918-1921 роках, продовжував і на еміґрації вивчати український фольклор та танки. Його студії створили з нього, як оповідає програмка Фестивалю, — „одночасно історика і етнографа, соціолога і фольклориста. В своїй праці він шукає автентичности, намагається відтворити справжнє життя українського народу, щоб показати його тим, хто не мав можливости бачити чарівної України. Його обов'язок, — каже він, — виявити з допомогою танку відношення українського народу до життя, до його минулого й майбутнього, до природи й до кохання. Він відкидає чистий етнографізм і чистий хореографізм. Так само не намагається „модернізувати" народній танок. Навпаки, в своїй творчості він затримує оригінальну мову танців і цілі танців, що відбивають у собі зерна правди про духове наставлення українського народу, і приносить їх у театр . . . ."

Я. Смальців, що має за собою 45 років праці над національними танками, а одночасно і над танками клясичного балету, так висловлюється в програмці Фестивалю в еспанській мові про українські танки:

„Українські танки, оригінально розвинені, виявляють темпераментну душу українського народу. Тісно зв'язані з народніми звичаями й віруваннями, вони відбивають їх у найменших подробицях. І саме тому відрізняються від усіх інших у світі та мають великий запас кроків і рухів цілком нових, що з'являються з культурним розвитком народу . . . Якщо ми пригадаємо, що балет щось більше, ніж акробатизм чи екзибіціонізм, які використовують гармонійність і гнучкість людського тіла, ми зрозуміємо, що всіх цих молодих артистів в'яже до купи їх оптимізм, їх щирість і тверде переконання, що світ в основному гарний і добрий. І це властиво ті вартості, що не сміють зникнути. Вони постійно шукають все кращої форми свого вияву".

Проф. Я. Еґліс на підставі українських народних мелодій, вільно інтерпретованих та аранжованих, а потім оркестрованих маестром А. Копітовичем, написав для Фестивалю балетну сцену „Веселе село" з одного акту і прологу. Зміст її такий: На вигоні українського села з'являється сліпий кобзар, якого провадить дівчинка, його племінниця. Кобзар сідає на пеньок і, під звуки бандури, оповідає дівчинці, яке то колись, коли ще не було комуністів в Україні, село було веселе, а властиво яка була тоді весела молодь. Це загальне твердження ілюструється оповіданням про один вечір із життя дівчини Арини та парубка Тараса, що до неї залицяється. В наслідок гри світла кобзар зникає, а його оповідання усіблюється в балеті, побудованому на безперервній зміні веселих сцен. . . Було б надто довго їх переповідати. Розвивалися вони в головокружному темпі. Як сама Арина (М. Данчук), так і її подруги (О. Данилишина, М. і А. Якимови, О. Макодим, У. Березовська, Х. Сереляк, Е. Павлишина чарували глядачів ґраційною легкістю рухів та артистичною темпераментністю, — вони просто ніби літали по сцені, — натомість Тарас (Я. Смальців, син балетмейстера) та його товариші (В. Агресо, О. Качуляк, М. Павлишин, П. Пініо, М. Вінник, В. Деркач) вражали сміливою впевністю та вправністю відважних вистрибів та різних викрутасів.

Захоплення глядачів зростало з кожною новою сценою, що які так швидко зміняли одна одну, що грім оплесків був майже безугавний.

Під кінець програми були знову танці з „Запорожця за Дунаєм". А потім була овація на адресу Я. Смальцева та А. Копітовича, до якої прилучалися й балетники, що залишалися.

Не можна не підкреслити тут величезної заслуги і Управи УЦР, а фактично її енергійного, невтомного голови д-ра В. Іваницького, людини широкого розмаху, що не тільки наважився на такі імпрези, які, як здавалося, далеко перевищували можливість української колонії в Арґентині, але й не побоявся притягнути до служби українському мистецтву, коли забракло потрібних українських сил, таких чужинців, як талановитий диригент і композитор хорват А. Копітович, або балетмайстер хореограф лотиш Смальців, або деякі співаки хору УЦР. У нас ще досі знаходяться люди, що критикують таке притягання чужинців на службу українському мистецтву, але голова УЦР має мужність протиставитися тій критиці і слушно завважує: „Якщо досі і москалі, і поляки використовували українців та різних „малоросів" для розбудови московської та польської культури, то і нам треба користуватися для розбудови української культури тими людьми, які для цього надаються . . ."

Євген Онацький.

Військова чи „воєнна' термінологія?

(Закінчення із стор. 2-ої)

головнокомандувач; — такі функції займає генеральна і адміральна старшина найвищих ступнів, вони командують арміями, фльотами, фронтами, один із них є із своєю так званою великою головною квартирою — верховним головнокомандувачем усіх збройних сил. В нашій пресі часто означується неправильно командувачами командирів бриґад, загонів і дивізій. В американській армії всі бойові командири, включно з командиром корпусу, носять ще й спеціяльні відзнаки із зеленого сукна посередині нараменника (Combat Leaders Identification), для відрізнення від немуштрових старшин.

Згадав п. Остапенко і про те, як він підготовляв тут відділ молоді до паради і як вручено йому якусь інструкцію, в якій написано, що після команди „струнко" буде подана команда „рівняйсь". Він же, як колишній інструктор військової школи, уважав таку інструкцію за неправильну, бо не можна рівнятися, тобто рухатися після команди „струнко". Відносно цього дозволю собі, хоч це не входить у засяг військової термінології, зробити деякі скромні заваження. Я, щоправда, не був ніколи інструктором військової школи, але мені довелося відбути в моєму житті дослівно повних десять років військової служби, і то в чотирьох арміях, в яких був старшиною і мав близьке відношення до вишколу вояка. В тих же арміях була така поведенція, що рівняння відбувалося завжди із основної постави, а не на „спочинь".

Наприкінці згадаю ще й про останню статтю п. В. Остапенка п. з. „Значення військової служби для молодої людини" (Ч. 242-43). Я перечитав її з приємністю і увагою. Не уважаю, що це була якась „пропаґанда мілітаризму", як на кінці статті немов би виправдує себе автор. Нам же якнайбільше потрібно такої пропаґанди, щоб наша молодь, а головно самі ж батьки уважали нормальну військову службу не за панщинну неволю, але за життєву фундаментальну школу.

Мудра японська народна приповідка каже: „Найкраще в світі вишневе квіття, а найпочесніше — військове звання".

На жаль, на пальцях однієї руки можна порахувати, скільки молодих людей українського роду обрали собі військову професію в американських збройних силах.

Українська хроніка

● Загальні Збори членів Української Вільної Академії Наук у ЗДА, як теж членів і прихильників Фундації УВАН та жертводавців на будинок УВАН у ЗДА, відбудуться в неділю 27 січня ц. р. о 6-ій годині вечора. У програмі Зборів передбачені доповіді: президента УВАН у ЗДА проф. Олександра Архімовича про наукову і видавничу діяльність Академії, проф. Володимира Міяковського про працю і стан Музею-Архіву та Бібліотеки УВАН у ЗДА, проф. Івана Замші про внески до Фундації і пожертви на УВАН і Маріяна Коця про ближчі завдання Фундації УВАН. Крім того будуть обговорені організаційні справи. Після Зборів товариська зустріч.

● Авторський вечір письменника Леоніда Полтави відбудеться заходом Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку в п'ятницю дня 25 січня ц. р., о год. 8-ій веч. Із читанням своїх творів виступатиме сам автор і їх читатиме теж Микола Понеділок.

● Франція зменшила свою армію в Альжирі дотепер до 80.000 вояків, а від 1 липня ц. р. вона нараховуватиме ще лише 65.000. За війни проти тамошніх альжирських партизанів французька армія в Альжирі нараховувала пів мільйона.

Звернення Екзекутиви УККА

Український Конґресовий Комітет Америки видав у 1961 році окреме звернення до всіх своїх Відділів, до всіх українських американських організацій, членів УККА, та до всіх українців Америки, що враховують себе до української національної незалежницької спільноти у ЗДА, в справі намагання московської комуністичної централі розкласти і послабити внутрішньо всю українську еміґрацію в Америці.

В цьому зверненні підкреслено, що до цього московські комуністи вживали всяких засобів від сантиментальних, як пісні й фільми, до очорнювання та плюґавлення видатних українських діячів на еміґрації у видаваних ними періодичних і книжкових публікаціях.

1962 рік приніс багато нового до тих засобів, якими керуються московські комуністи при поборюванні невигідної для них української еміґрації в ЗДА та в Европі, що проживають по цей бік залізної заслони і ширять правду про московський комуністичний імперіялізм, його криваві методи правління та топтання усіх прав людини.

Процес московського аґента Б. Сташинського достачив безспірні докази на те, як то червона Москва організує вбивства українських еміґрантських діячів, щоб усю еміґрацію стероризувати.

Крім рафінованих методів терору, московська комуністична верхівка вживала в 1962 році й мистецьких засобів, щоб ними внести в ряди українських переселенців в Америці дезорієнтацію в оцінці правдивого положення неволеного комуністичною диктатурою українського народу на прадідних українських землях, тепер насильно обмосковлюваного. Найкращим зразком такого засобу був мистецький танковий ансамбль під управою П. Вірського, що попав до Америки дорогою т. зв. культурної виміни між Совсоюзом і Америкою.

Не зважаючи на те, серед тієї еміґрації та серед українських поселенців в Америці помітні деякі ознаки того, що бажає осягнути червона Москва. Появляються покищо тільки спорадичні голоси про потребу переоцінки відношення української еміґрації до Совєтської України. Появилася вже й друком „науково-дослідна" праця про те, що УССР є суверенною державою.

Звідси вже недалеко й до того, щоб шукати контактів не тільки з членами мистецьких совєтських ансамблів, які в дорозі культурної виміни ще гостюватимуть в Америці, але й з офіційними представниками під'яремної України при Об'єднаних Націях.

Ось недавно, бо в грудні 1962 року, представництво УССР при Об'єднаних Націях влаштовувало прийняття для нюйорських т. зв. проґресистів, а на ділі замаскованих комуністів. На диво, не знати з яких причин, у цьому прийнятті взяли участь деякі особи з українського національного табору. Які мотиви їхньої участи в цьому прийнятті не були б, вони їхнього вчинку не виправдують. Цей їх вчинок треба вважати з національного погляду за шкідливий, бо він підриває підвалини української національної дисципліни.

З уваги на це Український Конґресовий Комітет Америки перестерігає всіх членів української національної і незалежницької спільноти в Америці, об'єднаної в організаційній системі УККА, проти таких чи їм подібних поступків, які вимагали б прилюдної постави до них та прикрої їх оцінки.

ЕКЗЕКУТИВА УККА

Департамент торгівлі передбачає, що в 1963 році випродукують 7 мільйонів авт

Вашинґтон. — Департамент торгівлі передбачає, що автомобільна промисловість в цьому році випродукує 7 мільйонів авт, на 100 000 більше, як в 1962-му році. Коли воно здійсниться, то це буде вперше в останніх роках, коло в двох чергових роках число випродукованих авт було високе. Досі найбільше авт випродукували в 1955-му році — 7 920 186; в 1962-му число нових авт становило — 6 900 000. В 1963-му році число нових авт має бути високе, бо є дуже велике число нових моделів, які можуть задоволити всіх знавців авт і з огляду на їх кишеню і щодо естетичного вигляду возів. В 1963-му році передбачений і швидкий ріст економіки, що також буде не без впливу на число проданих авт в цьому році. Збільшується тут звичай, щоб родини мали по два авта, поліпшується автостради, легко дістати кредит на купно авта. Все те причиняється до того, що число проданих авт в цьому році дійде до сімох мільйонів.

Конференція Управи СФУЖО в Торонті

27, 28 і 29 грудня 1962 р. відбулася в Торонті Конференція Управи СФУЖО з участю Комісії та представництва Скл. Організації СФУЖО ЗДА і Канади.

Метою Конференції було обговорення програмової плятформи СФУЖО в світлі сучасних подій і ситуації в світі та праці поодиноких ділянок СФУЖО. Основою для видвигнення нових напрямних та плянів на майбутнє була попередня 14-літня діяльність СФУЖО та ідеологічна плятформа Федерації.

Конференцію відкрила голова СФУЖО п. Ол. Залізняк, привітала присутніх та з'ясувала ціль нарад. Доповідь про працю Управи СФУЖО впродовж останніх 3-х літ, від Конгресу СФУЖО в 1959 р. дотепер, виголосила містоголова на ЗДА п-ні Олена Лотоцька.

Проблематику европейських скл. організацій СФУЖО обговорила в своїй доповіді п. І. Павликовська, що недавно, з нагоди її участи в Міжнарод. Конгресі в Ірляндії, мала змогу особистого контакту з нашими европейськими Централями. Після обговорення потреб европейських скл. організацій вирішено скликати вже давніше запляноване З'їзд Скл. Організацій СФУЖО в Европі з ціллю скріплення українського жіночого руху та його ролі на европейському терені.

Ради глибшого вгляду в працю і проблеми поодиноких країв та організацію Управа СФУЖО вислухала короткі звіти всіх 14-ти складових організацій СФУЖО за протяг трьох літ.

Окрему увагу приділено праці Референтур та Комісій СФУЖО та встановленню організаційного співвідношення з Централями поодиноких Організацій. Про цю внутрішню працю СФУЖО доповідали: п-ні Ів. Петрів про виховну ділянку, п-ні Єв. Янківська (Референтка СФУЖО) про працю Сусп. Опіки; про Комісію Сусп. Опіки на ЗДА її голова п. М. Квітковська, голова Укр. Зол. Хреста і містоголова СФУЖО; п-ні д-р С. Карпінська (Референтка СФУЖО) — про діяльність Культ. Освітної Референтури СФУЖО та її Комісії з осідком в Ню Йорку.

Заслухано також звіт Референтури Нар. Мистецтва, зладжений референткою СФУЖО п. А. М, Баран з Саскатуну.

Справи видань і преси зреферувала п. І. Пеленська, бувша містоголова СФУЖО на Австралію, а фінанси СФУЖО представила фін. референтка СФУЖО п. І. Павликовська.

Окрему увагу приділила Конференція Зв'язкам СФУЖО, — це є праці на зовнішньому секторі; відчитано обширний звіт про зв'язки СФУЖО з Міжнародними Жіночими Організаціями — Світовим Рухом Матерей, Міжнародним Жіночим Союзом та Міжнар. Жіночою Радою, що його зладила Референтка Зв'язків п. О. Процюк і п. Л. Бурачинська.

Доповідь на програмові теми СФУЖО виголосила п. Ст. Пушкар, референтка СФУЖО.

Конференція потвердила з'ясоване нею становище: наша спільнота перестає бути еміграцією в країнах вільного світу, а проходить процес інтеграції в спільноти країн нового поселення. Ми повинні забезпечити в зв'язку з цим два моменти:

1) зберегти себе, як повновартісну національну одиницю, як передумову змагань для визволення української жінки й українського народу.

2) як повновартісний рівнорядний член вносити конструктивний вклад в життя країни поселення, чим ми найбільш успішно можемо затримати нашу молодь при національному корені.

Для здійснення цього процесу в бажаній формі заплянувано ряд засобів. Передумовами належного розвитку українського жіночого руху та його ролі для української справи є: 1) підтримка з боку укр. громадянства, зокрема укр. жіноцтва, у зв'язку з чим є акція за придбання більшої кількости членів-прихильниць СФУЖО та зросту членства наших Скл. Організацій; 2) об'єднання українських сил у вільному світі, виявом чого має бути Світовий Конгрес Українців, до якого Конференція СФУЖО зайняла таке становище: підтримати ідею Конгресу, як вияв спільної дії для справи визволення українського народу; взяти участь в підготові і в самому Конгресі; випрацювати тези про жінку і дитину в Україні і вільному світі та включити їх до програмово-ідейних напрямних Конгресу.

З нагоди Конференції СФУЖО відбулось дві Зустрічі: 27-го грудня з членами-прихильницями СФУЖО з доповіддю д-р Н. Пазуняк, секретарки СФУЖО, на теми ідеологічних основ СФУЖО; та 30-го грудня Зустріч з членами Складових Організацій та українським громадянством Торонта, на якій виголосила доповідь мгр. І. Пеленська на тему „Жінка на рідних землях у світлі дійсности", подаючи докладно умотивовані висновки щодо долі жінки на Україні та щодо обов'язків українки у вільному світі в обличчі потреб нашої Батьківщини - України.

Заключне слово мала голова ОУК та містоголова СФУЖО п. Ст. Савчук, а щиру подяку за гостинність та співпрацю зложила п. Ол. Лотоцька, голова СУА та містоголова СФУЖО. Молитвою за єдність закінчилась зустріч з громадянством Торонта.

Підготовою Конференції, її здійсненням, прохарчуванням приїжджих членів Управи СФУЖО і т. под. зайнявся підготовчий Комітет, що його очолила п. С. Савчук, а Складові Організації СФУЖО — ОУК, ЛУКЖ, і ОЖ - ЛВУ доложили багато труду, щоб створити відповідні умовини для нарад, що їм вповні удалося.

Конференція відбувалась постійно в гостинному Домі УНО.

Н. П.

Вісті з Каліфорнії

Хор „Кобзар" у телевізії

Напередодні українського Різдва, в неділю, 6-го січня, о 3-ій годині по полудні Український Хор „Кобзар" під орудою маестра Володимира Божика виступив з Різдвяною програмою на 7-му каналі Лос Анжелеської телевізії.

Це вперше в Каліфорнії український хор мав таку нагоду і використав він її надзвичайно вдало. Проспівано кілька колядок протягом півгодинної передачі, під час якої заповідач в надзвичайно симпатичній формі доносив до глядачів і слухачів зміст і форму нашого традиційного відзначення Різдвяних Свят. Вся програма велася під гаслом: „Українське Різдво" і здобула щире і глибоке признання збоку тих американців, які бачили передачу. Здебільшого американці відверто висловлювали свою задоволення і подив, що вони і досі не знали, що в Лос Анжелесі існує такий великий, сильний, красивий своїм вбранням і на такому високому мистецькому рівні зіспіваний український хор. І справді, треба безсторонньо ствердити, що виконання колядок було бездоганне, миле, стискаюче серце слухача і глядача. Понад 60 осіб в щойно виготовлених українських строях співаків і співачок виглядали на екрані прекрасно. Каний екрану були обведені українською вишивкою, а вгорі, на заднього пляні красувався великий золотий Тризуб. А коли співали останню пісню, весь хор був поводі збільшений телевізійним оператором так, що коли було чути останні слова останньої колядки, перед глядачами на першому пляні на ввесь екран з'явився повністю хор, а затим почав наближатися поволі збільшуючись також Тризуб та слова через ввесь екран: Украінен Крістмас... Те, що диригента хору п. Божика не було показано лицем до глядачів нірацу — це промах. Без перебільшення сміємо ствердити, що кращого, ба навіть такого хору, як „Кобзар", не має в Лос Анжелесі не тільки жодна національна спільнота, а й, мабуть, самі американці. І в тому заслуга багатьох, та в першу чергу так самого В. Божика.

Щож до розголосу та попередньої пропаганди, пов'язаної з давно плянованим виступом хору на телевізії, мусимо признати величезне недотягнення.

Іван Овечко

НОВІ КНИЖКИ

Нова праця про Андрія Войнаровського

Любомир Винар. Андрій Войнаровський. В-во „Дніпрова Хвиля", Мюнхен 1962, стор. 127 + 1.

Історичну монографію д-ра Л. Винара попереджує Передмова проф. Олександра Оглоблина. Тема історичного нарису надзвичайно цікава та важлива. Автор робить першу спробу об'єктивно й всебічно насвітлити постать Андрія Войнаровського, якому довелося посісти значне місце в історії України в її трагічній добі.

Минуло понад два з половиною століття з того часу, як діяв Андрій Войнаровський, викликуючи зацікавлення сучасників своєю багато обдарованою і небуденною особистістю, своєю тяжкою драмою. І за той довгий час в досить багатій історичній літературі, присвяченій мазепинській добі, не дано об'єктивного історичного портрету небожа гетьмана Івана Мазепи. Цю прогалину заповнює історичний нарис д-ра Л. Винара.

Після короткого, але важливого, огляду попередньої історичної літератури, автор подає біографію А. Войнаровського на тлі політичних подій. Дуже важливим є насвітлення дипломатичної діяльности А. Войнаровського. На підставі джерел різного характеру, зокрема свідчень чужинецьких дипломатів, автор показує в новому аспекті діяльність А. Войнаровського, а головно його зв'язки зі шведами під час Московсько-шведської війни в Україні, в яких виступав він як посередник між шведами та українцями. Виразними барвами змальовує автор дипломатичну діяльність А. Войнаровського після смерти Івана Мазепи в Вендерах і в Царгороді, де він перебував як спеціяльний посол Карла XII-го. Перебуванню в Царгороді мала відіграти важну ролю в зв'язках українців і Карла XII з чужинецькими дипломатами. Цікаво й важливо, що його недобрі взаємини з новим гетьманом Пилипом Орликом не стали на перешкоді його дипломатичної діяльности. Оця дипломатична діяльність Войнаровського не припинилася і після переїзду його до Західної Европи. Ці сторінки праці Л. Винара дуже важливі. Вони малюють А. Войнаровського новими фарбами, в новому насвітленні. Не ідеалізуючи його, як людину, автор представляє Войнаровського, як державного діяча та здібного дипломата, який дбав про Україну. Дуже важливі для характеристики Войнаровського останні факти, що свідчать про його витривалість під час страшних тортур, що їх примінювали московські кати в часі допитів. „Легкодухий" в уяві багатьох дослідників Войнаровський гідно витримав тортури та нікого не обтяжив своїми зізнаннями.

Автор використав для своєї історичної студії багату літературу різними мовами; це дає йому можливість опертися на конкретні твердження на джерелах. Важливі покликання на реляції та відзиви французьких, німецьких, англійських, шведських політиків свідчать, з якою повагою та інтересом ці дипломати европейського маштабу відносилися до українського емігранта. Безперечно, Войнаровський не осягнув позитивних наслідків на дипломатичному полі, але він зробив багато для зміцнення заінтересувань Західної Европи Україною.

В своєму історичному нарисі д-р Л. Винар вміло поєднує науковість змісту з прекрасною літературною формою викладу, що збільшує вартість цієї видатної праці, яка повинна стати необхідною для дослідника доби шукання зв'язків України з Европою XVIII ст.

Треба рівнож підкреслити, що мистецька обкладинка з гербом Андрія Войнаровського, виконана проф. Робертом Лісовським, ілюстрації та резюме англійською і німецькою мовами дуже добре гармонізує з цілістю книжки.

Проф. д-р Наталія Полонська-Василенко

Ювілей 50-ліття мистецької праці проф. Василя Чайківського

В неділю 2-го грудня 1962 року відбувся ювілей 50-річчя мистецької праці проф. Василя Чайківського, влаштований місцевим Відділом УККА.

Чудова музична заля при вулиці Фултон в Сан Франціско Каліф., була повна людей, а в тому найменше одна третя визначних американців — приятелів шановного Ювілята та його учнів.

Точно на означену годину голова місцевого Від. УККА п. інж. О. Лисько гарним вступним словом відкрив ювілейний вечір. Відчитав деякі привіти від українських організацій, від окремих осіб і попросив де слова автора цих рядків. На залі було багато визначних американців, то я скориставши з нагоди, промовляв про Ювілята англійською мовою, а потім коротенько вказав на заслугу профес. В. Чайківського в громаді м. Лос Анжелес українською мовою. Англійською мовою промовляв довше, бо треба було сказати дещо і про загальну українську справу. А що публіка була привітна, то приємно було говорити.

Потім був гарний концерт на честь ювілята, який виконали: Е. Маслюк, як музик на піяні, Олена Задорожна і Еліса Де Пом'ян, при акомпанементі Івана Вовка, відспівали прекрасно цілий ряд українських, італійських та інших народів пісень.

А вже найбільшою атракцією тої високо культурної програми було перше виконання нової української пісні з опери „Захар Беркут", „Батьку, батьку, що ти наробив", Оленою Задорожною.

По закінченні концертових точок, на прохання інж. О. Лиська та невгамуючих оплесків, вийшов на сцену Ювілят.

Зворушений до глибини серця, сказав коротку промову, дуже щиро подякував управі УККА за вшанування його і став читати уривками свое лібретто до нової опери „Захар Беркут". Ювілят відспівав нам кілька українських пісень самий і разом з Оленою Задорожною арію Одарки з Карасем з „Запорожця". І ці виступи, та дует свой так також з Оленою Задорожною, викликали захоплення публіки і оплескам не було кінця. Треба підкреслити, що проф. В. Чайківський, хоч вже й пенсіонером став, то ще співає та інтерпретує кожну пісню так чудово, що публіка не може налюбуватися ним. Мабуть великі мистці ніколи не старіються, а зокрема ті, які вічно співають.

На закінчення того приємного вечора, милі членкині Від. УККА, як пані Лисько, дружина голови УККА, та інші пані приготовили багато різних солодощів, кави, чаю і попросили присутніх споживати їхні дари. І це дало нагоду присутнім потиснути руку Ювілятові та побажати йому дальших успіхів в мистецтві і много літ прожити.

Ювілейний вечір закінчено о год. 9-та вечора, а друга подія того вечора відбулася в студії Ювілята, де на його прохання зійшлися приятелі американці і свої люди, і аж раннім ранком розійшлися по домах. Була випивка, була перекуска, але найкраще було те, що відбувся ще другий концерт — музики і пісень з нової опери „Захар Беркут".

Чистий дохід призначено на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні.

Микола Новак

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЗИМА В КАНАДІ

Вкрите одноцільним масивом леду гирло ріки Ніягари, в тому місці, де вона вливається до озера Онтеріо. Фото зроблене з канадійського боку. За рікою, з правого боку, місцевість Янгставн, Н. Й.

Комуністичний Китай працює над розвитком своєї атомової зброї

Токіо. — Директор японської Ради оборони Кенкеро Шіга склав офіційне звідомлення японському урядові про тайні приготування комуністичного Китаю до здобуття власної атомової зброї. Кенкіро Шіга покликався при тому не тільки на відомості, що їх здобула японська військова розвідка, але й на заяву в цій справі лідера японських комуністів Самоті Гакамади, який їздив до Пейпінгу. За твердженням того японського фахівця у справах збройних сил Далекого Сходу, китайські комуністи переведуть, мабуть, ще в цьому році свою першу ядрову детонацію, маючи готових дві атомові бомби, що їх проте треба випробувати. Однак готову до вжитку власну атомову зброю комуністичний Китай не зможе мати раніше, як за 10 років, тому, що він не має в ділі досвідів і продукції ніякої допомоги збоку Совєтського Союзу. Китайські комуністи не розпоряджають теж такими важкими бомбардувальниками, які були б здатні до перевозу атомових бомб. Все ж, західні військові кола рахуються з тим, що комуністичний Китай буде одною з перших держав з-поза теперішнього „атомового клюбу", до якого вже тепер наполовину належить також Франція, яка випродукує свою атомову бомбу.

Пані Кеннеді тужить за приватним життям

Вашингтон. — В інтерв'ю з представником концерну Юнайтед Пресс Інтернешел з приводу дворічча життя в Білому Домі пані Кеннеді відповіла на 21 із 22-ох запитів, в яких заявила, що вона не любить публічних виступів в Білому Дому. Під час дотеперішнього там побуту вона мусіла вести подвійне життя: як мати двох дітей і жінка та як перша леді країни. Але перше життя переважає в неї, і вона з цим не крилася у своєму інтерв'ю. Вона любить жити і в Білому Дому, бо її бажанням є „бачити свого чоловіка великим президентом". Але вона не збирається писати книжки про побут в Білому Домі. Вона заявила, що бажає собі, щоб в двох найближчих роках президентури її чоловіка вона мала „більше часу провести із своїми дітьми, бо вони є в такому віці, який вимагає, щоб батьки були якнайбільше з ними". Вона хотіла б, щоб Каралайна і Джан молодший могли виростати серед нормального родинного життя, а не під впливом того кипучого життя, що є в Білому Домі. Ніщо так „не денервує її, як те, коли бачать фота дітей у часописах. Спочатку вона хотіла втримати пресу і публіку здалека від Білого Дому, бажаючи провести лінії між приватним і офіційним життям" родини першої леді, але це її не вдалося. Тепер вона користується більшою поволою, бо побувала в 12-ох країнах як амбасадорка доброї волі і тому, що їй вдалося збільшити мистецьку красу Білого Дому, що з признанням стверджують чисельні туристи, які відвідують Білий Дім. Пані Кеннеді коротко відповідала на запити, якби то найкраще визначити перші два роки побуту в Білому Домі: „Я була ввесь час зайнята працею".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 26-го СІЧНЯ 1963:

ГАРТФОРД, Конн. — Річні Збори Б-ва св. І. Хрестителя, Відділ 277, в год. 6:30 веч., в залі Укр. Клюбу, при 53 Whitmore St. В програмі: звіт Управи і вибір нової Управи на 1963-ий рік. Безпосередньо по закінченні Зборів Відділу відбудуться Збори Каси Хворих з звітом Управи і вибором 3-ох членів Комісії Каси Хв. Проситься всіх членів прибути на Збори, а задовжених — вирівняти залеглі вкладки. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні сходини Відд. 117 о год. 7-ій веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7-ма вул. Вкладки приймається від год. 6:30. Проситься про чисельну участь, щоб приготовитись до Річних Зборів. — Р. Іваницький, секр.

НЕДІЛЯ, 27-го СІЧНЯ 1963:

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, Па. — Річні Збори Відділу 424 — Пам'яті Героїв Крут, в год. 12:00 вполудне, в кімнаті нижньої залі Свято-Покровської Церкви, 2225 North Macher St. Просимо складати вкладки за січень. — В. Васюк, секр.

СКРЕНТОН, Па. — Річні Збори Т-ва Преч. Діви Марії, Відділ 123. Проситься членів згаданого Відділу прибути на Збори, на яких будуть звіти та інші важні справи. — Управа.

BRISTOL, Pa. — Річні Збори Т-ва „Просвіта", Відд. 362, в год. 2:00 по пол., в Укр. Амер. Горож. Клюбі, під числом 111 Fillmore St. Тому, що є важливі справи до розгляду, проситься членів прибути в означений час. — Управа.

Посмертні згадки

Василь ЩЕРБАТЮК, довголітній член Т-ва Українська Січ, Відділ 59 УНСоюзу в Бриджпорті, Конн., помер на 75 році життя. Покійний походив зі села Кушляки, пов. Збараж, Західна Україна. Полишив в смутку дружину Марію, одного брата Андрія на Сибірі, другого брата Івана в Кушляках, сина Михайла, дві доньки: Стефанію і Дороту та два зяті і чотири внуки. Похорон відбувся в четвер 13-го грудня 1962 р. з похоронного заведення до укр. правосл. церкви, при участі членів, родини і знайомих, а опісля на цвинтар св. Івана Хрестителя в Стратфорд, Конн. — Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Гальчевич, секр.

РОЗШУКИ

Пошукую **ІВАНА КУЛИНИЧА,** сина Василя і Насті, село Вільхівець, Київська обл., Звенигородський район. Маю відомості від сестри. Хто знав би про нього, або він сам, прошу зголоситися на адресу:
Stefania KOZIKO
1423 Hickory Rd., Windsor, Ont. Canada
Інші газети проситься про передрук.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду Ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їй кращу будучність, а нашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена.

ТАРЗАН, ч. 4972. Село без жінок і дітей...

В'язнів вели через це незвичайне село. Там відбувалась звичайна праця. Тарзан не турбувався зовсім,

Аж поки він не усвідомив собі, що це плем'я складалося з самих молодих чоловіків. Не було ані жінок, ані дітей!

— Що є? — шепнув Лейк. Тарзан знизив плечима. — Не знаю... Але, можливо, „Презервер" виясинть справу.